

Bir direniş ve tüketiş hikâyesi

Ionesco'nun, ilk ve tek romanı olan 'Yalnız Adam'da, romanın anlatıcısı aracılığıyla kurguladığı ve hepimizin yaşamına dokunan hikâyenin merkezinde modern bireyin bunalımı ve var oluşun tüm açılardan sorgulanışı yer alıyor

Kaan EGEMEN

Eugène Ionesco, kendisiyle yapılan hemen her söyleşide, dost sohbetlerinde ve kitaplarında rutinin öldürücülüğünden bahsetmişti. "Ben başka bir dil kullanıyorum" diyen yazar, sıradanlığın ve rutinin, "insanları bir tekniğin ve kolaycılığın kurbanı hâline getirdiğini" söylemişti. Denemelerinde, tiyatro oyunlarında ve diğer metinlerinde bu uyumsuzluğu sık sık işlemiştir.

Ionesco'nun ilk ve tek romanı olan 'Yalnız Adam' da bu minvalde saçmayı sarkastik biçimde karşımıza çıkaran bir kitap.

ÖZGÜRLÜĞE MAHKÛM BİRİ

'Yalnız Adam'ın kırklarına gelmiş isimsiz anlatıcısı, on küsur yıldır çalıştığı masabaşı işten, arkadaşlarından ve patronundan bunalmış bir kişi. Bu nedenle biraz kendi içine dönüp söz konusu rutinden çıkış yolu arıyor. Kaos dışında hiçbir şeyin gerçekleşen var olmadığını düşünen anlatıcı, insan ilişkilerindeki sıklık ve çalışma hayatının sıradanlığı nedeniyle bunalıp bir münzevi hâline geliyor. Tam da bu sırada ABD'deki amcasından kendisine kalan miras ona ilaç gibi

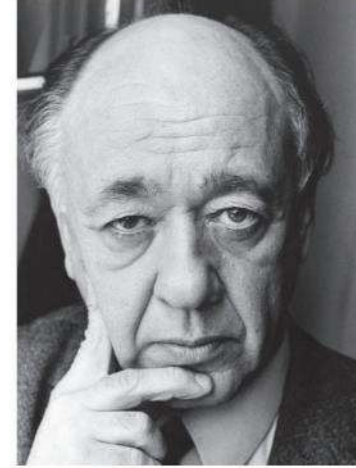
gelirken kimseye bağımlı olmayacağını ve çalışmak zorunda kalmayacağını düşünüyor.

Ionesco'nun romanın anlatıcısı aracılığıyla kurguladığı ve hepimizin yaşamına dokunan hikâyenin merkezinde modern bireyin bunalımı ve var oluşun tüm açılardan sorgulanışı yer alıyor. Anlatıcı bu sorgulamayı hem çalışırken hem de miras sayesinde çalışmazken sonuna kadar gerçekleştiriyor ve bir noktadan itibaren sanırlarla boğuşmaya başlıyor.

İçine düştüğü 'özgürlük', anlatıcının mengersi hâline gelirken çalışmama seçeneği, onu hayatın dışına itince illüzyonlar ve halüsinasyonların pençesinde debelenen anlatıcı için kaos ete kemiğe bürünüyor. Derken daha evvel pek aklına getirmedeği ölüm düşüncesi onu esir almaya başlıyor: "Ve birden, her yakama yapışışındaki gibi hiç beklenmedik bir anda, ansızın, öleceğim düşüncesi. Ölümün ne olduğunu bilmediğime göre ondan korkmamalıydım, ayrıca kendi kendime, işi oluruna bırakmak gerek, demedim mi? Yataktan fırlıyorum, korkudan betim benzim sararmış, ışığı yakıyor, odanın bir başından öteki başına koşuyor, oturma odasına gidiyor, oranın ışığını da yakıyorum. Ne oturabilirim

YALNIZ ADAM
Eugène Ionesco
Çeviren: Bertan Onaran
YKY, 2022

Eugène Ionesco #YKY

ne yatabilirim ne de kıpırdamadan ayakta durabilirim. O yüzden, durmadan kıpırdayor, bütün evi dolaşiyor, her yerin ışığını yakıyor, sağa sola koşuyorum. Milyarlarca insanın içinde aynı sıkıntı var. Peki ama neden, üstüne üstlük bir de böyle bir sıkıntı veriliyor içimize? Neden böyle hareket ettiriyoruz? Hiçbir akıl yürütme, hiçbir söz işe yaramıyor. Korkudan terler döküyorum. Daha bir sürü, daha bir sürü insan gibi. Milyarlarca varlığın her birinde öyle bir sıkıntı var ki, her varlıkta, hem kendisi hem diğer milyarlarca varlık can veriyor âdeta. Neden bu? Nasıl oluyor bu?"

GÜZEL BİR YAŞAM ÖZLEMİ

Ionesco, 'Yalnız Adam'ın isimsiz anlatıcısını tutarsızlıkları, sanırları ve düşünmenin sınırlarını zorlayışıyla benliğinden sıyrıp başka birine dönüştürüyor. İtiraz ederken

veya itiraz etmeye yeltenirken korktuğu şeye dönüşen bir karakterle karşılaşılıyor; sınırlarda gezinen ve sınırları zorlayan fakat aslında kendisine, herkese ve her şeye yabancılaşan bir karakterle yüzleşiyoruz.

Ionesco, bir direniş ve tüketiş hikâyesi anlatıyor. Zamanın ve insanların bunalttığı kişiyi resmederken ölümü ve ölüm düşüncesini anlatıcının tepesinde Demokles'in Kılıcı misali sallandırıyor. Ardından anlatıcı, hiçliğe mahkûm bir karaktere dönüşüyor; yabancılığı ve yalnızlığı, onu yaşayan bir ölü hâline getiriyor, bir şeylerin eksik kaldığı düşüncesi onu yiyip bitiriyor: "Özellikle bir eksiklik duygusu vardı içimde. Aslımı ararsanız, her ânı gerektiği gibi doldurmayı bilseydim güzel olacaktı yaşamım. Yaşamın güçlü dalgalarını çarçur etmiştim. Neyse canım, şöyle ya da böyle, önünde sonunda bitecekti. Ama elimde kalan anılar,

anı çerçevesine oturtulmuş tablolar haline geliyordu. Onca unutkanlıkla azıcık karışmış, kararmış tablolar. Bu unutulmalar, görüntüyü benden saklayan kara lekelere benziyordu. Hep duydum bu eksikliği. Öteden beri bir şey eksikmiş gibi geldi bana. Dolayısıyla hep eksiklik duydum. Neydi eksik olan? Neydi bendeki eksiklik? Her şeyi bilmek isterdim. Buydu işte eksikğim. Bilememiş olmak. Her şeyi bilememek. Bilgisizdim, ama bilgisiz olduğumu fark edecek kadar değil. Bilginler bir şey biliyorlar mı acaba? Bildikleri onlara yetiyor mu? Daha başka ne var bilecek? Ağaclar daha çok şey biliyor belki. Hayvanlar bir sürü şey biliyor. Hiç çaba harcamamıştım çünkü insanın bir şey bilemeyeceğini seziyordum. Bundan dolayı duyduğum acıyı yatıştırmak mümkün değildi. Belki günün birinde her şey bilinecek. Başkaları her şeyi bilecekler belki. Öteden beri omuzlarıma çöken şu ağırlık. Güçsüzlüğün yorgunluğuydu bu. Evet, milyarlarca, milyarlarca insan yaşamıştı yeryüzünde. Milyarlarca canlı gelmişti yeryüzüne ve her biri için şu evrensel can sıkıntısı. Her biri, Atlas gibi bilinmeyenin altında iki büklüm olmuş, evrende bir tek kendisi varmış gibi, dünyanın bütün ağırlığını taşımıştı. En büyük bilginin de benim kadar bilgisiz olduğunu ve kendisinin bunun bilincinde olduğunu söylemek beni avuttuyor, acımı dindiriyor muydu? Ama doğru mu bu?"